10 Surah Yunus verses 57 to 70 Tafsir Kashafalasrar by Rasheeduddin Almeybodi

Tafsir Kashafalasrar wa uddatulabrar li Rasheeduddin Al-Meybodi (529 AH), Popularly known as Tafsir Khwaja Abdullah Ansari Haravi (Herati) a descendant of Jabir Bin Abdallah Al-ANsari (Radiallahu Ta'aalaa 'anhu)

هو 121
كشف الأسرار و عدَّةُ الأبرار
ابوالفضل رشيدالدين الميبدوى
مشهور به تفسير خواجه عبدالله انصارى
تحقيق علي اصغر حكمت
انتشارات امير كبير تهران 1380 هجري
به كوشش: زهرا خالوئى

http://www.sufism.ir/MysticalBooks%2892%29.php (word)

http://www.sufism.ir/books/download/farsi/meybodi/kashfol-asrar-kamel.pdf

The Text of Quran is taken from http://quran.al-islam.org/

(6)
يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ {57}
قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ {58}
قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ ۖ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ {59}
وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ {60}
وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ۚ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ {61}
أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ {62}
الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ {63}
لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۚ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ {64}
وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ۘ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ۚ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ {65}
أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ ۚ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ {66}
هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ {67}
قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۗ سُبْحَانَهُ ۖ هُوَ الْغَنِيُّ ۖ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهَٰذَا ۚ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ {68}
قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ {69}
مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ {70}

6 النوبة الاولى

قوله تعالى: يا أَيُّهَا النَّاسُ اى مردمان قَدْ جاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ آمد بشما پندى از خداوند شما وَ شِفاءٌ لِما فِي الصُّدُورِ و شفا و آسانى آن را كه در دلها بود وَ هُدىً وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ (57) و راه نمونى و مهربانى گرويدگان را.

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَ بِرَحْمَتِهِ گوى بفضل خداى و رحمت او فَبِذلِكَ فَلْيَفْرَحُوا بآن شاد باشيد و خرّم هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ (58) فضل خداى به است از آنچه شما گرد ميكنيد در دنيا.

قُلْ أَ رَأَيْتُمْ گوی چه بينيد ما أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ آنچه اللَّه شما را فرستاد از آسمان از روزی فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَراماً وَ حَلالًا شما فرا ايستاديد و از آن بخويشتن حرام ساختيد و حلال ساختيد قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ گوی اللَّه شما را دستوری داد أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ (59) يا بر اللَّه دروغ می‌سازيد.
وَ ما ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ چه می‌پندارند ايشان كه بر خدای می‌دروغ سازند يَوْمَ الْقِيامَةِ روز رستاخيز.
إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ اللَّه با فضل است بر مردمان وَ لكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لا يَشْكُرُونَ (60) لكن بيشتر ايشان از اللَّه بآزادی نه اند نه با او آشنااند.
وَ ما تَكُونُ فِي شَأْنٍ در هيچ كار نباشی تو وَ ما تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ و ازين قرآن هيچ چيز نخوانی وَ لا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ و هيچ كار نكنيد إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُوداً مگر ما بر شما گواه باشيم إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ آن گه كه می‌باشيد در كار و ميرويد در آن وَ ما يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ و دور نيست و غائب از خداوند تو مِنْ مِثْقالِ ذَرَّةٍ هام سنگ يك ذره فِي الْأَرْضِ وَ لا فِي السَّماءِ نه در زمين و نه در آسمان وَ لا أَصْغَرَ مِنْ ذلِكَ وَ لا أَكْبَرَ و نه كم از ذره‌ای و نه مه از آن إِلَّا فِي كِتابٍ مُبِينٍ (61) مگر كه در نوشته‌ايست پيدای، روشن درست.
أَلا إِنَّ أَوْلِياءَ اللَّهِ آگاه بيد كه اولياى خدا آنند كه باو گروند لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ (62) ور ايشان فردا نه بيم است و نه اندوهگن باشند.
الَّذِينَ آمَنُوا ايشان كه باو بگرويدند وَ كانُوا يَتَّقُونَ (63) و آزرم ميداشتند و پرهيزگار بودند.
لَهُمُ الْبُشْرى فِي الْحَياةِ الدُّنْيا وَ فِي الْآخِرَةِ ايشان را بشارت است درين جهان و در آن جهان تَبْدِيلَ لِكَلِماتِ اللَّهِ بدل كردن نيست سخنان خدای را و وعده‌های او رالِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (64) آنست پيروزی بزرگوار.
وَ لا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ اندوهگن مكناد ترا سخن ايشان إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً خدايی اللَّه راست بهمگی و توانايی در همه كار و توانستن با همه كس هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (65) او شنواست دانا.
أَلا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّماواتِ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ آگاه بيد كه اللَّه راست هر چه در آسمان و زمين چيز و كس است وَ ما يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكاءَ بچه چيزی می‌پی‌برند ايشان كه جز از اللَّه انبازان می‌خوانند إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ بر چه اعتماد ميكنند جز از پندار كه پی می‌برند وَ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ (66) و جز از دروغ روشن كه ميگويند.
هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ اوست كه شما را شب آفريد لِتَسْكُنُوا فِيهِ تا درو بياراميد وَ النَّهارَ مُبْصِراً و روز روشن آفريد تا درو بينند إِنَّ فِي ذلِكَ لَآياتٍ در آن نشانهای روشن است توانايی و دانايی اللَّه را لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ (67) ايشان را كه بشنوند.
قالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَداً گفتند: كه اللَّه فرزند گرفت سُبْحانَهُ پاكی و بی عيبی و بی‌فرزندی اللَّه راست هُوَ الْغَنِيُّ او بی‌نياز است و پاك است لَهُ ما فِي السَّماواتِ وَ ما فِي الْأَرْضِ او راست هر چه در «هفت» آسمان و «هفت» زمين است إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطانٍ بِهذا نيست بنزديك شما اين سخن را هيچ عذر و هيچ حجت أَ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ ما لا تَعْلَمُونَ (68) بر خدای چيزی می‌گوييد كه آن را ندانيد.
قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ بگوی ايشان كه بر خدای دروغ می‌سازند لا يُفْلِحُونَ (69) نيك نيابند.
مَتاعٌ فِي الدُّنْيا يك چند ايشان را درين جهان فرا دارند ثُمَّ إِلَيْنا مَرْجِعُهُمْ و آن گه بازگشت ايشان با ما ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذابَ الشَّدِيدَ و آن گه بچشانيم ايشان را عذاب سخت بِما كانُوا يَكْفُرُونَ (70) بآنچه حق فرا می‌پوشيدند و كافر می‌شدند.

النوبة الثانية

قوله تعالى: يا أَيُّهَا النَّاسُ و اين ناس مشركان قريش‌اند و موعظة و شفاء و هدى و رحمة همه صفات قرآن‌اند موعظة خواند زيرا كه در آن هم وعظ است و هم زجر، مطيع بوی پند پذيرد و در طاعت بيفزايد عاصی پند گيرد و از معصيت باز ايستد، شفا خواند زيرا كه درد جهل را دارو است، و

بیماری شك را درمان. هُدىً وَ رَحْمَةٌ خواند بیگانـه را بـر راه میخوانـد و آشـنا را بـر صـواب میرانـد، هدایت را سبب است و نجات را وسیلت، رحمت مؤمنـان اسـت و تـذکره خایفـان، و تبصـره دوسـتان و قیل: وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ای نعمة من اللَّه لاصحاب محمد ص.

قُلْ یا محمد للمؤمنین بِفَضْلِ اللَّهِ وَ بِرَحْمَتِهِ فَبِذلِكَ فَلْيَفْرَحُوا میگویـد: بفضـل خـدا و رحمـت او شـاد باشـید این «باء» بفضل اللَّه، خود تمام است بمعنـی. و ایـن «بـاء» بـذلك بـدل اسـت از آن در آورد کـه سـخن متطاول گشت هُوَ خَيْرٌ یعنی فضل اللَّه خیر، فضل و رحمت یاد کرد و آن گه جواب سخن با فضل برد تنها و این در عربیّت مشهور است و در قرآن این را نظائر است فَلْيَفْرَحُوا بیاء تجمعون بتا قرائت ابو جعفر است و شامی. و المعنی فلیفرح المؤمنون بذلك فهو خیر ممّا تجمعونه ایّها المخاطبون فلتفرحـوا، و تجمعون بتاء مخاطبه قرائت یعقوب است بروایت رویس یعنی فلتفرحوا یا معشر المؤمنین هو خیـر ممّا تجمعـون مـن الاموال لانّ منـافع القرآن و الایمـان تبقـی لصـاحبه و منـافع الاموال تفنـی و تـورث صاحبها الندامة فی العقبی. امّا تفسیر فضل و رحمت آنست که مصطفی ص گفت: قال بفضل اللَّه یعنی القرآن و برحمته ان جعلکم من اهله.

ابن عباس گفت: فضل اللَّه، الایمان و رحمته القرآن. ابن عمر گفت: فضل اللَّه، الایمان و رحمته تزیینه فی القلب، یقول اللَّه تعالی: وَ زَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ سهل بن عبد اللَّه گفت: فضل اللَّه، الاسلام و رحمتـه السّنّة. و قیل: فضل اللَّه، النّعم الظّاهرة و رحمته النّعم الباطنة.

یقول اللَّه تعالی: وَ أَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظاهِرَةً وَ باطِنَةً و قیل: فضـله إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنى و رحمته أُولئِكَ عَنْها مُبْعَدُونَ و قیل: فضل اللَّه القرآن لانّ اللَّه تعالی سمّی القرآن عظیمـا و سـمّی فضـله عظیما، فقال تعالی: وَ لَقَدْ آتَيْناكَ سَبْعاً مِنَ الْمَثانِي وَ الْقُرْآنَ الْعَظِيمَ و قال: تعالی وَ كـانَ فَضْـلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيماً فکانّه قال: وَ كانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيماً ان آتاك القرآن العظیم، و رحمته محمد ص قـال تعـالی: وَ ما أَرْسَلْناكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعالَمِينَ و قال النبی ص: «انّما انا رحمة مهداة»

و قیل: فضل اللَّه قولـه حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمانَ و رحمتـه كَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ و قیل: فضـله، اظهـار الجمیـل. و رحمته، ستر القبیح. و فی الدّعاء یا من اظهر الجمیل و ستر علی القبیح ذو النون: گفت رحمـت عـام است که گفت: رَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ و فضل خاصّ است که گفت: وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيراً و امّت محمد را در این آیت شرفی است تمام که ایشان را در مرتبت فضل برابر پیغـامبر نهاد، فقال تعـالی للنبـی: وَ كـانَ فَضْـلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيماً و قـال لامّتـه: وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِـأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيراً.

قوله: قُلْ أَ رَأَيْتُمْ ما أَنْزَلَ اللَّهُ این خطاب با قریش است که ایشان چیزهایی حرام کردند بخویشتن چـون: بحیره و سائبه و وصیله و حامی و چیزهایی حجر کردند از انعام و حرث بخویشتن و ماههـایی حـرام کردند بخویشتن به نسیئی و همچنین چیزهایی حلال کردند بخویشتن از حرام چون خون و مـردار، و ذلك قوله: وَ إِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكاءُ و حلال گرفتن شعائر و هدی و آنچه در آن آیت اسـت کـه لا تُحِلُّوا شَعائِرَ اللَّهِ و مردان از زنان میراث بردن، و ذلك قوله: لا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّساءَ كَرْهـاً اینسـت تحریم و تحلیل قریش که ربّ العالمین میگوید: أَ رَأَيْتُمْ ما أَنْزَلَ اللَّهُ یعنی من تحلیل رِزْقٍ لکم فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَراماً وَ حَلالًا قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ فی هذا التّحریم و التّحلیل أَمْ عَلَى اللَّهِ یعنـی بل علـی اللَّه تَفْتَرُونَ و هـو قولهم: وَ اللَّهُ أَمَرَنا بِها معنی آنست که اللَّه شما را دستوری داد در تحریم و تحلیل، نـداد دسـتوری بلکـه بر اللَّه شما دروغ سازید همانست که جایی دیگر گفت: آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ وَ لا تَقُولُوا لِما تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هذا حَلالٌ وَ هذا حَرامٌ لِتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ و شـرح وجـوه ایـن در سورة المائدة و الانعام مفصل است.

وَ ما ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيامَةِ ای ما ظنّهم ذلك الیوم باللّه و قد افتروا علی اللَّه، یعنی أ یحسبون انّ اللَّه لا یؤاخذهم به و لا یعاقبهم علیه؟ کلا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ بتاخیر العذاب و بما انزل من الرّزق و وسّع علی العباد وَ لكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لا يَشْكُرُونَ اللَّه علی نعمه.

وَ ما تَكُونُ یا محمد فِي شَأْنٍ ای امر من امورك، و جمعه شئون تقول العرب مـا شـانت شـانه، ای مـا عملت عمله. و شان الرّأس الخطوط الّتی تکون فی الهامة.

واحدها، شان و معناه ای وقت تکون فی شأن من عبادة وَ ما تَتْلُوا مِنْهُ ای من اللَّه من قرآن انزلـه علیك

وَ لا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ تلاوت قرآن و عمل بندگان از هم جدا كرد اين دليل است كه قرائت قرآن بلفظ خواننده نه مخلوق است و نـه در شمار اعمال وى است بخلاف قول لفظيان و جهميان، احمد حنبل گفت: اللفظيّة شر من الجهميّة لانّ قولهم و كفرهم اغمض. و از احمد حنبل پرسيدند از قومى كه گويند الحمد للّه چون بقصد قرآن خواندن گويى نه مخلوق است و چون بقصد شكر نعمت گويى مخلوق است. احمد خشم گرفت و دست برسائل افشاند، گفت: اين سخن دروغ است و باطل.
ما كان غير مخلوق فهو على الالسن غير مخلوق و ما كان مخلوقا فهو على الالسن مخلوق.
و قال ابو سعيد يحيى بن منصور من اشار الى لفظ او تحريك لسان او استماع آذان او كتابة او تحريك اصابع او حفظ بالقرآن انّ شيئا منها مخلوق فهو كافر. و هذا قول احمد بن حنبل لانّ ما يحصل ملفوظا بلفظ مخلوق او يحصل مكتوبا بكتابة مخلوقة فانّـه مخلـوق وَ لا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُوداً نشاهد ما تعملون.
إِذْ تُفِيضُونَ اى تاخذون و تدخلون فى ذلك العمل. اين خطاب بـا مصطفى است و امّت وى، و افاضت هموار رفتن بود در كار. ميگويد: شما هيچ كار نكنيد و در هيچ كار نرويد كه نه ما بشما دانااييم و آگاه و مى‌بينيم شما را در آن كار آن گه كه در آن ميرويد و ميكنيد وَ ما يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ قرائت كسايى يعزب بكسر زاء است و هما لغتان كقوله يعكفون و يعكفون و يعرشون و يعرشون و العزبة و العزوبة بعد الانسان عن التزوج، و العذاب البعيد، يقال رجل عزب و امراة عزبة مِنْ مِثْقالِ ذَرَّةٍ من صلت است و معناه لا يعزب اى لا يغيب و لا يبعد عن ربّك مثقال ذرّة اى وزن ذرة و انّما قال للوزن مثقالا لانّ الشيء لا يوزن حتّى يكون له ثقل و ذرّة النّملة الحمراء الصّغيرة ضربها اللّه مثلا بصغر جرمها و خفّة وزنها فِي الْأَرْضِ وَ لا فِي السَّماءِ در قرآن ارض بهفت وجه آيد يكى آنست كه زمين بهشت خواهد و ذلك فى قوله وَ أَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ همانست كه در سورة الانبياء گفت: أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُها عِبادِيَ الصَّالِحُونَ يعنى ارض الجنّة. وجه دوّم ارض شام است، زمين مقدّسه و هو قوله: يُسْتَضْعَفُونَ مَشارِقَ الْأَرْضِ همانست كه جايى ديگر گفت وَ نَجَّيْناهُ وَ لُوطاً إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بارَكْنا فِيها يعنى الارض المقدّسة. وجه سيوم ارض مدينه است و ذلك فى العنكبوت يا عِبادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي واسِعَةٌ يعنى ارض المدينة يأمرهم بالهجرة اليها، همانست كه در سورة النساء گفت: أَ لَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ واسِعَةً و در بنى اسرائيل گفت: وَ إِنْ كادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْأَرْضِ و قال فى النساء يَجِدْ فِي الْأَرْضِ يعنى ارض المدينة مُراغَماً كَثِيراً وَ سَعَةً چهارم زمين مكه است و ذلك فى قوله أَ وَ لَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُها مِنْ أَطْرافِها و در سورة الانبياء گفت: نَنْقُصُها مِنْ أَطْرافِها أَ فَهُمُ الْغالِبُونَ و در سورة النساء گفت: كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ يعنى ارض مكة.
پنجم زمين مصر است چنان كه گفت: اجْعَلْنِي عَلى خَزائِنِ الْأَرْضِ اى على خراج ارض مصر. و قال مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ و قال تعالى: فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ و قال: إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلا فِي الْأَرْضِ وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُها مَنْ يَشاءُ مِنْ عِبادِهِ يا قَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ وَ يَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسادَ مراد باين همه زمين مصر است. ششم زمين اسلام است چنان كه گفت: أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ يعنى ارض العرب ارض الاسلام همانست كه گفت: إِنَّ يَأْجُوجَ وَ مَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ يعنى ارض العرب و هى ارض الاسلام.
وجه هفتم ارض الاسلام يعنى جميع الارضين همه زمينها در تحت آن شود كقوله تعالى: وَ ما مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُها يعنى جميع الارضين و كذلك قوله: وَ لَوْ أَنَّ ما فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلامٌ و كذلك قوله: فِي الْأَرْضِ وَ لا فِي السَّماءِ و نظائر اين فراوان است وَ لا أَصْغَرَ مِنْ ذلِكَ وَ لا أَكْبَرَ حمزه و يعقوب اصغر و اكبر هر دو را برفع خوانند باقى بنصب خوانند، من رفع فالمعنى ما يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقالِ ذَرَّةٍ... وَ لا أَصْغَرَ مِنْ ذلِكَ وَ لا أَكْبَرَ و من نصب فالمعنى، ما يعزب عن ربّك من مثقال ذرة و لا اصغر من ذلك و لا اكبر و الموضع موضع خفض الّا انّه فتح لانّـه لا ينصرف إِلَّا فِي كِتابٍ مُبِينٍ و هو اللّوح المحفوظ.
أَلا إِنَّ أَوْلِياءَ اللَّهِ اولياء جمع ولىّ است و ولىّ بر وزن فعيل است مبالغة من الفاعل و هو من توالت طاعاته من غير ان يتخلّلها عصيان، و روا باشد كه فعيل بمعنى مفعول بود همچون جريح و قتيل، فيكون الولىّ من يتوالى عليه احسان اللّه و افضاله، و قد يكون بمعنى كونه محفوظا فى عامّة احواله من

الزّلّات و كما انّ النّبي لا يكون الّا معصوما فالوليّ لا يكون الّا محفوظا، و الفرق بين المعصوم و المحفوظ انّ المعصوم لا يلمّ بذنب البتّة و المحفوظ قد يحصل منه هنات و قد يكون له فى الندرة زلات و لكن لا يكون له اصرار اولئك الذين يتوبون من قريب و عن سعيد بن جبير قال سئل رسول اللَّه ص: من اولياء اللَّه؟ قال: هم الذين اذا رأوا ذكر اللَّه و قال النّبي ص قال اللَّه تعالى: ان اوليائى الذين يذكرون بذكرى و اذكر بذكرهم و عن عمر الخطاب قال قال: رسول اللَّه ص: «انّ من عباد الله لاناسا ما هم بانبياء و لا شهداء يغبطهم الانبياء و الشهداء يوم القيمة بمكانهم من اللَّه. فقال: رجل من هم يا رسول اللَّه و ما اعمالهم لعلّنا نحبهم بذلك؟

قال: رجال يتحابون بروح اللَّه من غير ارحام بينهم و لا اموال يتعاطونها بينهم فو اللَّه انّ وجوههم نور و انّهم لعلى منابر من نور لا يخافون اذا خاف النّاس و لا يحزنون اذا حزنوا. ثمّ قرأ أَلا إِنَّ أَوْلِياءَ اللَّهِ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ و عن ابى ادريس الخولانى عن ابى الدرداء قال سمعت رسول اللَّه ص يقول: قال اللَّه عز و جل حقت محبتى للمتحابين فى، و حقت محبتى للمتزاورين فى، و حقت محبتى للمتجالسين فى، الذين يعمرون مساجدى بذكرى و يعلمون الناس الخير و يدعونهم الى طاعتى اولئك اوليائى الذين اظلهم فى ظل عرشى و اسكنهم فى جوارى و او منهم من عذابى و ادخلهم الجنة قبل الناس بخمس مائة عام يتنعمون فيها و هم فيها خالدون. ثم قرأ نبى اللَّه ص «أَلا إِنَّ أَوْلِياءَ اللَّهِ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ و قال امير المؤمنين ع «اولياء اللَّه قوم صفر الوجوه من السّهر، عمش العيون من العبر، خمص البطون من الخوى، يبس الشّفاه من الذّوى.

قوله: الَّذِينَ آمَنُوا وَ كانُوا يَتَّقُونَ خواهى در آيت اوّل پيوند، و معنى آنست كه اولياء خدا ايشان‌اند كه ايمان آوردند و پرهيزكاران‌اند و باين معنى يتّقون وقف است و سخن تمام شد، و اگر خواهى بر يحزنون سخن بريده كن وانگه الَّذِينَ آمَنُوا ابتدا كن‌هُمُ الْبُشْرى

خبر ابتدا بود.

لهمُ الْبُشْرى فِي الْحَياةِ الدُّنْيا وَ فِي الْآخِرَةِ

ميگويد: مؤمنانرا بشارت است در اين جهان و در آن جهان، درين جهان خواب نيكو است كه خود را بينند يا ايشان را بينند، و در آن جهان بهشت. هكذا

روى عن النّبي ص فيما روى عن ابى الدرداء قال: سألت رسول اللَّه ص عن قول اللَّه تعالى‌هُمُ الْبُشْرى فِي الْحَياةِ الدُّنْيا وَ فِي الْآخِرَةِ

قال هذه البشرى فى الآخرة قد عرفناها، فما البشرى فى الحياة الدّنيا؟ قال: الرّؤيا الصّالحة يراها الرّجل او ترى له. و فى الآخرة الجنّة.

و فى رواية عبادة قال: سالت عنها رسول اللَّه فقال: هى الرّؤيا الصّالحة يراها المؤمن لنفسه او ترى له و هو كلام يكلّم به ربك عبده فى المنام.

و عن عائشة انّ النّبي ص قال: لا يبقى بعدى من النّبوة شىء الّا المبشرات. قالوا: يا رسول اللَّه و ما المبشرات؟ قال: الرّؤيا الصّالحة يراها الرّجل او ترى له.

و عن ابى قتادة الانصارى عن رسول اللَّه قال: الرّؤيا الصّالحة من اللَّه و الرّؤيا السّوء من الشّيطان، فمن راى رؤيا يكرهها فلينفث عن يساره ثلثا و ليتعوذ باللَّه من الشّيطان الرّجيم، فانها لا تضرّه و لا يخبرها احدا و ان راى رؤيا حسنة فليستبشر بها و لا يخبرها الّا من يحبّه»

و قال النّبي ص: الرّؤيا ثلث الرّؤيا الصّالحة بشرى من اللَّه و رؤيا اخرى من الشّيطان و رؤيا من حديث النّفس»

و قال: اصدقكم رؤيا اصدقكم حديثا و رؤيا المؤمن جزء من ستّة و اربعين جزء من النّبوّة»

اين خبر را دو معنى گفته‌اند يكى آنست كه مصطفى را چهل و شش معجزه بود و خوابهاى او يكى از آن جمله بود كه وى هر چه در خواب ديد در بيدارى ديد و لذلك قال تعالى: لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيا بِالْحَقِّ معنى ديگر گفته‌اند كه مصطفى ص چهل ساله بود كه وحى آمد بوى و پيش از آمدن جبرئيل شش ماه در خواب وحى بوى مى‌آمد و مدّت نبوت و وحى بيست و سه سال بود و بيست و سه سال بتفصيل چهل و شش بار شش ماه بود، پس درست شد كه اين شش ماه كه وحى بوى اندر خواب بود جز وى است از چهل و شش جزو از مدّت نبوّت و وحى بدو ص. قال: عطاءهُمُ الْبُشْرى فِي

الْحَياةِ الدُّنْيا
يعنى عند الموت تاتيهم الملائكة بالرّحمة و البشارة من اللَّه و تاتى اعداء اللَّه بالغلظة و الفظاظة و فى الآخرة عند خروج نفس المؤمن يعرج بها الى اللَّه كما تزفّ العروس يبشّر برضوان من اللَّه، قال اللَّه تعالى الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلائِكَةُ طَيِّبِينَ الآية. قال ابن كيسان هى ما بشّرهم اللَّه فى الدّنيا بالكتاب و الرّسول انّهم اولياء اللَّه و يبشّرهم فى قبورهم و فى كتبهم الّتى فيها اعمالهم بالجنّة، و يحكى عن ابى بكر محمد بن عبد اللَّه الجوزقى يقول رأيت ابا احمد الحافظ فى المنام راكبا برذونا و عليه طيلسان و عمامة فسلّمت عليه فقلت ايها الحاكم نحن لا بانزال نذكرك و نذكر محاسنك فعطف علىّ و قال لى و نحن لا بانزال نذكرك و نذكر محاسنك. قال اللَّه تعالىهُمُ الْبُشْرى فِي الْحَياةِ الدُّنْيا وَ فِي الْآخِرَةِ
الثناء الحسن الثّناء الحسن و اشار بيده. و فى الخبر الصّحيح قال: ابو ذر يا رسول اللَّه الرّجل يعمل لنفسه و يحبّه النّاس. قال: تلك عاجل بشرى المؤمن.
تَبْدِيلَ لِكَلِماتِ اللَّهِ اى لا تغيير لقوله و لا خلف لوعدهلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ
وَ لا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ سخن اينجا تمام شد و اختصارى است اينجا عظيم ميگويد: اندوهگن مكناد ترا سخن ايشان كه از دشمنان خدا سخنان زشت نابكار منكر فراوان بود اگر ايشان ترا دروغ زن دارند و بيم دهند اندوهگن مشو إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً اى انّ الغلبة للَّه و هو ناصرك و ناصرك دينك، عزّت و قوّت و غلبه همه خداى را است آن را عزيز كند و نصرت دهد كه خود خواهد، جايى ديگر گفت: مَنْ كانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعاً هر كه عزّت ميجويد تا از اللَّه جويد كه عزّت همه او راست و آنجا كه گفت: وَ لِلَّهِ الْعِزَّةُ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ يعنى ان العزّ الّذي للرّسول و للمؤمنين فهو للَّه تعالى ملكا و خلقا و عزّة سبحانه له و صفا فاذا العزّ كلّه للَّه عزّ و جلّ و لا منافاة بين الآيتين.
أَلا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّماواتِ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يفعل فيهم و بهم ما يشاء وَ ما يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكاءَ اين ما استفهام است از روى تعجب و انكار ميگويد: ما ذا يعمل الّذين يعبدون غير اللَّه چه مى‌پندارند اينان و چه بدست دارند. يعنى انّهم ليسوا فى شى‌ء و لا يصنعون شيئا كقوله تعالى: إِذْ قالَ لِأَبِيهِ وَ قَوْمِهِ ما ذا تَعْبُدُونَ آن كه گفت: إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ اى ما يتّبعون الّا ظنّهم انّها تشفع لهم و تقرّبهم الى اللَّه زلفى وَ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ يقولون ما لا يكون، التخرص الافتراء و الخرّاص المفترى، هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا اى لتهدؤا و تستريحوا فِيهِ وَ النَّهارَ مُبْصِراً هذا كقولهم ليل فلان نائم و اللّيل لا ينام و انّما ينام فيه يعنى انّ النّهار يبصر فيه و المعنى جعل النّهار مضيئا لتهتدوا به فى حوائجكم و تنقلبوا فيه لمعاشكم، همانست كه جايى ديگر گفت: وَ جَعَلْنا آيَةَ النَّهارِ مُبْصِرَةً اى مبصرا فيه إِنَّ فِي ذلِكَ لَآياتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ سماع اعتبار و موعظة.
قالُوا يعنى المشركين من اهل مكة اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَداً هو قولهم الملائكة بنات اللَّه سُبْحانَهُ تنزيها له عمّا قالوه هُوَ الْغَنِيُّ ان تكون له زوجة او ولد لَهُ ما فِي السَّماواتِ وَ ما فِي الْأَرْضِ ملكا و خلقا إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطانٍ بِهذا من صلة است، اى ما عندكم فى كتاب اللَّه حجة و حقّ بهذا أَ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ ما لا تَعْلَمُونَ.
قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يعنى اهل مكه يَفْتَرُونَ يختلقون عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لا يُفْلِحُونَ هذا وقف التّمام اى لا ينجون و لا يفوزون و لا يأمنون مَتاعٌ اى لهم متاع فِي الدُّنْيا يتمتّعون به و بلاغ ينتفعون به الى وقت انقضاء آجالهم، متاع درين آيت بمعنى بلاغ است چنان كه در سورة البقره گفت: وَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَ مَتاعٌ إِلى حِينٍ اى بلاغ الى منتهى آجالكم و در سورة الانبياء مشركان عرب را گفت: فِتْنَةٌ لَكُمْ وَ مَتاعٌ إِلى حِينٍ يعنى و بلاغ الى منتهى آجالكم ثُمَّ إِلَيْنا مَرْجِعُهُمْ اى منقلبهم فى الآخرة ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذابَ الشَّدِيدَ بِما كانُوا يَكْفُرُونَ.
النوبة الثالثة
قوله تعالى و تقدس: يا أَيُّهَا النَّاسُ خداوند بزرگوار، جبّار كردگار، ميگويد: جلّ جلاله اى مردمان نداى عامّ است واهمگان ميگويد، تا خود كه نيوشد، خطاب جامع است تا كه پذيرد، همه را ميخواند تا كرا خواهد، نداى عامّ است و بار دادن خاصّ دعوت عامّ است و هدايت خاص فرمان عامّ است و توفيق خاصّ اعلام عامّ است و قبول خاصّ، نه هر كرا خواند او را خواهد نبينى كه آنجا گفت: وَ اللَّهُ يَدْعُوا إِلى دارِ السَّلامِ وَ يَهْدِي مَنْ يَشاءُ إِلى صِراطٍ مُسْتَقِيمٍ ناخواسته را خواند حجّت را، و خواسته را خواند قربت را، ظاهر ندا يكى و باطن ندا مختلف.

يا أَيُّهَا النَّاسُ ای مردمان قَدْ جاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ آنك آمد بشما موعظتی از خداوند شما يعنی قرآن كه يادگار مؤمنان است، جايی ديگر گفت: وَ ذِكْرى لِلْمُؤْمِنِينَ يادگار مؤمنان است و مونس عارفان، و سلوة محبان و آسايش مشتاقان وَ شِفاءٌ لِما فِي الصُّدُورِ شفای بيمار دلان، و آسايش اندوهگنان، جايی ديگر گفت: وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ ما هُوَ شِفاءٌ قرآن شفاء دردها است، و داروی علّتها و شستن غمها و چراغ دلها، چراغ توحيد است كه از دلهای كافران تاريكی كفر ببرد، چراغ اخلاص است كه از دلهای منافقان تاريكی شك ببرد، چراغ ارشاد است كه از دلهای مبتدعان تاريكی حيرت ببرد، چراغ هدی است كه از دلهای متحيّران تاريكی جهل ببرد، چراغ رضا است كه از دلهای بخيلان تاريكی شح ببرد، چراغ عنايت است كه از دلهای متعلّقان تاريكی اسباب ببرد.

وَ شِفاءٌ لِما فِي الصُّدُورِ شفا در قرآن بر سه وجه است: شفای عامّ است، و شفای خاص، و شفای خاص الخاص، شفای عامّ آنست كه گفت: فِيهِ شِفاءٌ لِلنَّاسِ و شفای خاص آنست كه گفت: ما هُوَ شِفاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ شِفاءٌ لِما فِي الصُّدُورِ و شفای خاصّ الخاص وَ إِذا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ شفای عامّ نعمت اوست، شفای خاصّ كلام اوست، شفای خاصّ الخاصّ خود اوست، و گفته‌اند: درين آيت قرآن را چهار صفت گفت: موعظت و شفاء و هدی و رحمت، موعظت عوام راست، شفا خواص راست، هدی خاصّ الخاص راست، رحمت همگنان راست، فبرحمته و صلوا الی ذلك. و بدان كه شفای هر كس بر اندازه درد اوست، شفای گنهكاران در رحمت اوست، شفای مطيعان بيافت نعمت اوست، شفای عارفان بزيادت قربت اوست، شفای واجدان در شهود حقيقت اوست، شفای محبّان در قرب و مناجات اوست.

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَ بِرَحْمَتِهِ يا محمد مؤمنان را بشارت ده ايشان را بگو بفضل و رحمت من شاد باشيد، بايمان و قرآن و اسلام و محمد شما را گرامی كردم بنازيد، بياد من انس گيريد، بر وعد من چشم داريد، بر درگاه من خوی كنيد، با ذكر من آرام گيريد، عهد من بجان پذيريد، بمهر من بنازيد، عبدی شاد آنست كه شاد است بمن، شادی نيست مگر شادی بمن، شاد مبادا كه نه شاد است بمن، بنده را دو شادی از من، امروز شاد بمن، و فردا شاد با من.

روی ما شاد است تا تو حاضری با روی تـــــو　　جان ما خوش باد چون غائب شوی با یاد تــــــو

و قيل فضل اللّه و رحمته الّذی لك منه فی سابق القسمة خَيْرٌ مِمَّا تكلّفته من صنوف الطّاعة و انواع الخدمة. از روی اشارت ميگويد: بنده من بر فضل و رحمت من اعتماد كن نه بر طاعت و خدمت خويش، كه اعتماد نه جز بر فضل من، و آسايش نه جز با رحمت من، هر كس را مايه‌ای و مايه مؤمنان فضل من، هر كس را خزينه‌ای و خزينه درويشان رحمت من، هر كس را تكيه‌گاهی و تكيه‌گاه عارفان سبق من، هر كس را گنجی و گنج متوكّلان ضمان من، هر كس را عيشی و عيش ذاكران بياد من، هر كس را امّيدی و امّيد دوستان بديدار من.

در بنی اسرائيل زاهدی بود هفتاد سال در صومعه نشسته، و خدای را عبادت كرده، بعد از هفتاد سال به پيغامبر آن روزگار وحی آمد كه زاهد را گوی نيكو روزگار بسر آوردی و عمر گذاشتی در عبادت من، وعده دادم ترا كه بفضل و رحمت خويش بيامرزم ترا. زاهد گفت: مرا بفضل خويش ببهشت ميرساند، پس آن هفتاد ساله عبادت من كجا واديد آيد، و از آن چه آيد؟ ربّ العزّة همان ساعت بر يك دندان وی دردی عظيم نهاد كه از آن بفرياد آمد بر پيغامبر شد و زاری كرد و شفا خواست، وحی آمد به پيغامبر كه زاهد را گوی عبادت هفتاد ساله خواهم، تا ترا شفا دهم، زاهد گفت: رضا دادم و نقدی شفا خواهم فردا تو دانی خواه بدوزخ فرست خواه ببهشت، فرمان آمد از جبار كاينات كه آن عبادت تو جمله در مقابل آن يك درد دندان افتاد چه ماند اينجا مگر فضل و رحمت من، فَبِذلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ تؤملون من الثواب علی الافعال.

أَلا إِنَّ أَوْلِياءَ اللَّهِ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ اولياى خدا ايشانند كه در بحار علوم حقيقت غوّاصان گوهر حكمت‌اند، و در آسمان فطرت خورشيد ارادت و مستقر عهد دولت‌اند، مقبول حضرت الهيّت و صدف اسرار ربوبيّت‌اند، عنوان شريعت و برهان حقيقت‌اند، نسب مصطفی در عالم حقايق بايشان

زنده، و منهج صدق بثبات قدم ایشان معمور، ظاهرشان باحکام شرع آراسته، باطنشان بگوهر فقر افروخته، آثار نظر این عزیزان بهر خارستان خذلان که رسد عبهر دین برآید، برکات انفاس ایشان بهر شورستان ادبار که تابد عنبر عشق بوی دهد، اگر بعاصی نظر کنند مطیع گردد اگر بزنّار داری دیده باز کنند مقبول و محفوظ درگاه عزّت شود، چنان که از آن عزیز روزگار و سیّد عصر خویش شبلی باز گویند که وقتی بیمار گشت و خلیفه روزگار او را دوست داشتی، بوی رسید که شبلی بیمار است طبیبی ترسا بود سخت حاذق او را بشبلی فرستاد تا مداواة کند طبیب آمد و شبلی را گفت: ای شیخ اگر ترا از پوست و گوشت خود دارو باید کرد دریغ ندارم و علاج کنم شبلی گفت: داروی من کم از این است، گفت: داروی تو چیست؟ گفت: اقطع زنّارك و قد عوفيت.

طبیب گفت: شرط جوانمردی نباشد که دعوی کردم و بسر نبرم اگر شفای تو در قطع زنّار ما است آسان کاریست. طبیب زنّار می‌برید و شبلی از بیماری بر می‌خاست، خبر بخلیفه رسید که حال چنین رفت خلیفه را خوش آمد گفت: من پنداشتم که طبیبی بر بیمار می‌فرستم ندانستم که خود بیماری را بر طبیب می‌فرستم أَلا إِنَّ أَوْلِياءَ اللَّهِ گفته‌اند: علامت ولیّ آنست که سر تا پای وی عین حرمت شود، چشمش بحرمت بیارایند تا بهیچ ناشایست ننگرد، زبانش بادب بند کنند تا بیهوده نگوید، قدم وی را بند حقیقت بر نهند تا بهر کوی فرو نشود، خلق وی را بند شریعت بر نهند تا جز حلال بخود راه ندهد، جوارح وی را در بند بندگی کشند تا جز کمر بندگی حقّ بر میان نبندد، در دنیا چنین دارند و در عقبی لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ در دنیا بخدمت و حرمت آراسته، و در عقبی بنعمت و رؤیت رسیده، در دنیا شناخت و محبت، و در عقبی نواخت و مشاهدت، در دنیا صفا و وفا دیده، و، در عقبی بلقا و رضا رسیده، اینست که رب العالمین گفتهُمُ الْبُشْرى فِي الْحَياةِ الدُّنْيا وَ فِي الْآخِرَةِ

ایشان را دو بشارت است یکی امروز یکی فردا، امروز وَ بَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ فردا يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَ رِضْوانٍ وَ جَنَّاتٍ اینت نواخت بی‌کران، و نعیم جاودان، و شاد دوستان، ملك خشنود و بنده‌نازان، بندگان من هر چه جویید مه از خشنودی من نجوئید، بهرچه رسید به از فضل من نرسید، هر کرا گزینید بدوستی چون من نگزینید، و هر کرا بینید هرگز چون من نبینید، الدّار داركم و انا جاركم.

بزرگوار آن روزگار که سرانجامش اینست، عزیز آن بنده‌ای که سزاش اینست، نیکو آن تخمی که برش اینست، مبارك آن شبی که بامدادش اینست، سرای از نور، جاوید سرور، و مولی غفور.

قولـــوا لاحبابنـــا قـــرّت عيـــونكم فقـد دنـت مـن سـليمى دمنـة الـدّار